

La tensió entre Espanya i Catalunya arriba a la fabricació de sal

La patronal salina espanyola Afasal, amb només Iberpotash com a associat català, farà investigar l'empresa surienca després d'un informe de l'Estudi Folch que assenyalava que fa dumping ambiental gràcies a les inversions mediambientals de la Generalitat

Els fabricants de sal de tota la península, representats en Afasal (Asociación Ibérica de Fabricantes de Sal), nomenaran un gabinet assessor independent per certificar que hi ha de cert en un informe de l'Estudi Ramon Folch que va encarregar la principal productora de sal de l'estat Unió Salinera Española i que assenyalava que Iberpotash estaria vulnerant la lleial competència, el que es coneix com a dúmping ambiental, a l'haver minimitzat la incidència ambiental de la seva activitat gràcies a la inversió de l'administració pública.

El dúmping es basa en la venda de productes al mercat exterior a preus més baixos que els del mercat interior per a poder fer front als competidors o per a descarregar l'excés d'existències. De fet, segons l'estudi les actuacions realment significatives realitzades amb l'objectiu de minimitzar els impactes generats per l'activitat minera d'Iberpotash al Bages han estat fetes i pagades per l'administració "que sembla haver actuat subsidiàriament davant la falta de diligència per part del contaminador", conclou l'informe de l'Estudi Ramon Folch. L'informe continua dient que aquest estalvi resultant de la falta d'inversió ambiental pot situar Iberpotash en una situació competitiva avantatjosa davant dels seus competidors, especialment europeus, el que podria generar l'anomenat dúmping ambiental, i d'això és queixen ara la resta de fabricants.

Un negoci suportat amb diners públics

En el cas d'Iberpotash, tal i com denuncien les plataformes Prou Sal i Montsalat, tot això s'hauria fet amb gairebé 200 milions d'euros de diner públic que va invertir l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) a les actuacions portades a terme per minimitzar la salinitat a la comarca del Bages i per

millorar la qualitat de les aigües superficials i subterrànies de la conca del riu Llobregat. Aquestes plataformes malden des de fa anys per acabar amb un dels problemes mediambientals més greus en relació amb l'aigua a Catalunya, segons alguns experts, que ja ho van fer saber a "Alternativas para la gestión del agua en Cataluña. Una visión desde la perspectiva de la nueva cultura del agua" (editat per Bakeaz, l'editorial de la Fundació Nova Cultura de l'Aigua).

A aquests 200 milions d'euros de diner públic, caldrà afegir-ne els 97 milions pressupostats i previstos per a la construcció del nou col·lector de salmorres, amb què la inversió total de l'administració catalana es situaria prop dels 300 milions d'euros (sense comptar-hi l'IVA).

Les ombres de l'estudi

Iberpotash es troba immersa en la realització de la nova planta de sal vacumm del projecte Phoenix que permetrà a l'empresa bagenca comercialitzar sal d'una puresa del 99,97%, molt per sobre que la millor sal que es pot aconseguir en les desalinitzadores de la competència espanyola, i en quantitats molt més elevades. L'estudi va ser encarregat i presentat a Afasal per la principal productora actual de sal, Unió Salinera Española, en un moment en que l'empresa bagenca del grup israelià ICL treballa amb unes previsions de qualitat i quantitat que la farien ser capdavantera a l'estat i superar l'empresa alacantina del grup francès Salins.

Les insistents referències de l'informe a les inversions de la Generalitat de Catalunya en aquest moment quan el document parla de pràctiques "dels darrers trenta anys" i el fet que Iberpotash sigui l'únic fabricant de sal amb seu a Catalunya associat a Afasal no deixa de ser curiós en precampanya electoral i en el procés nacional que viu el país. Curiosament l'informe de l'Estudi Ramon Folch, que parla dels "darrers trenta anys" d'activitat minera d'Iberpotash, està signat per Frederic Ximeno, que va ser Director General de Política Ambiental de la Generalitat en les anteriors legislatures del govern tripartit i no va impulsar cap mesura per corregir les denúncies que ara assenyala en el document.

Els fabricants de sal en peu de guerra

Afasal es va reunir aquest dilluns en una assemblea celebrada a Madrid convocada amb caràcter d'urgència i va acordar, amb l'abstenció d'Iberpotash, nomenar un gabinet assessor independent per certificar les possibles vulneracions del principi de lleial competència que esmenta l'informe Folch i per posar la conducta d'Iberpotash en coneixement dels organismes i instàncies pertinents en matèria de competència, la Comissió Nacional de la Competència (CNC), en cas que es confirmessin.

Afasal ha pres aquesta decisió després de conèixer, d'una banda, les notícies d'interès i importància per a la producció salinera en un futur immediat aparegudes en diversos mitjans de comunicació en les últimes setmanes en relació amb les activitats d'Iberpotash que fan al·lusió a possibles múltiples incompliments de la legislació (en particular en matèria de mineria, medi ambient i urbanisme), i, de l'altra, l'informe encarregat per Unió Salinera Española a l'Estudi Ramon Folch i Associats en què s'al·ludeix a l'impacte negatiu de l'activitat d'aquesta filial de multinacional israeliana ICL a la comarca del Bages, especialment de l'anomenat Pla Phoenix.

Afasal ha emès un comunicat en que fa pública la seva "preocupació pels possibles danys d'imatge que puguin estar afectant al sector i condemnar les pràctiques que podrien no ser respectuoses amb el medi ambient i que són susceptibles de vulnerar la normativa vigent". L'associació, que diu "ser sensible a l'estricta respecte de totes les normes i, en particular, a les que afecten al medi natural i a la producció en condicions sostenibles", manifesta que "ha de defensar els interessos professionals dels seus afiliats i la representació del punt de vista de la indústria de la sal a tots els nivells oficials que afectin, entre d'altres, a la contaminació del medi ambient".

Iberpotash insisteix que treballa dins el marc legal vigent

L'empresa Iberpotash emetrà un comunicat properament informant de la seva postura en aquesta decisió de l'Afacal. Contactats per Manresainfo.cat l'empresa del grup multinacional ICL ha volgut

incidir en el fet que durant la votació per al nomenament d'un gabinet assessor independent per certificar o no els extrems de l'informe de l'Estudi Folch es va abstenir "com a mostra clara de total transparència". A més, assegura que està oberta a "explicar fil per randa tots els aspectes relacionats amb el Projecte Phoenix tal com hem fet fins d'ara des que es va aprovar la seva primera fase". Iberpotash recorda que "tota l'activitat de l'empresa i tots els aspectes del Projecte Phoenix es troben dins el marc legal vigent".

L'anàlisi de l'Estudi Ramon Folch

Segons l'anàlisi de l'Estudi Ramon Folch i Associats (ERF), la situació ambiental actual de la conca hidrogràfica del Bages -iniciada el 1925- està condicionada per una llarga i intensa activitat minera que actualment exerceix l'empresa Iberpotash, filial del grup multinacional ICL, l'única en actiu en aquest territori, que n'explota les potasses.

L'informe esmenta que el material de rebuig de l'activitat extractiva de la potassa, compost bàsicament de clorur sòdic, s'amuntega a l'exterior en comptes de retornar-lo a l'interior de les galeries com s'havia fet a la primera meitat del segle XX. Aquest canvi genera un important impacte ambiental, especialment per l'acumulació de residus salins, les implantacions i lixiviat dels quals generen disfuncions ambientals en el medi, tot i que les legislacions europea, estatal i autonòmica obliguen les empreses extractores a realitzar mesures de minimització i restauració que les limitin al màxim. Durant anys s'han promogut causes judicials de tota mena (administratives i penals a Catalunya i a Brussel·les) per l'incompliment d'aquestes normatives.

L'abril de 2011, el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, va anul·lar parcialment en primera instància l'autorització ambiental de l'explotació de la mina de Sallent ja que va considerar que el Pla de Restauració obligatori no era adequat i que la fiança fixada, també obligatòria i prevista per la Llei amb l'objectiu de cobrir els possibles impactes ambientals no resolts, no era proporcional a la situació real existent. De fet, les fiances del Pla de Restauració de 0,7 milions i 1,1 milions, actualment en vigor, no són, segons l'informe Folch, en absolut suficients, ja que ni tan sols cobreixen el 2,5% dels costos de restauració (sense considerar el manteniment). Segons l'Estudi Ramon Folch caldrien pel cap baix uns 71 milions d'euros, als quals caldria sumar els costos de les mesures correctores i de mitigació d'impactes i els de manteniment posterior, amb què s'arribaria als 100 milions.

L'ambiciós projecte anunciat per Iberpotash, l'anomenat Pla Phoenix, inclou tant mesures inversores associades a la millora dels processos extractius i productius de potassa (com ara la construcció d'una rampa a la mina de Súria i el tancament de la mina de Sallent), com la construcció d'una o diverses plantes de producció de clorur sòdic (sal), presentades com a solució ambiental o, si més no, com a mesura restauradora dels impactes derivats de l'emmagatzematge de 62 milions de tones de residus salins.

Segons les conclusions de l'anàlisi efectuada per l'ERF, el Pla Phoenix no es pot considerar una mesura de restauració ni de remei de la situació ambiental actual, severament malmesa, perquè:

No redueix, sinó que incrementa, la massa global dels runams actualment existents en 1,2 milions de tones anuals, el que implicaria la duplicació, vers l'any 2075, dels volums de residus emmagatzemats en l'actualitat.

No preveu l'adequació, reparació o ampliació necessàries del col·lectors d'evacuació de salmorres al mar per compte propi, quan l'actual està en avançat estat de deteriorament i saturació.

No preveu la recuperació immediata i obligatòria del runam de Sallent quan finalitzi l'explotació de la mina que hi és associada, tal com l'obliga la legislació.

El Pla Phoenix, doncs, és vist per l'informe com un pla inversor de millora dels processos productius però en cap cas no el considera com una mesura ambiental que redueixi els impactes actuals i asseguri la restauració del medi afectat.

L'informe conclou que la situació ambiental de la conca del Bages, amb la importància estratègica que té el riu Llobregat per a l'abastiment d'aigua a la regió metropolitana de Barcelona, recolza la tesi d'una manca de mesures suficients per part d'Iberpotash que mitiguin i controlin els impactes ambientals, mesures que sí que porten a terme altres empreses explotadores a la Unió Europea, incloses empreses del mateix grup industrial (ICL).